

Historisch overzicht vanaf 1900

Gebruik bron 7.

- 1p **18** Geef een argument waarom onderdeel 1 van de bron waarschijnlijk betrouwbaarder is dan onderdeel 2.

Gebruik bron 7, onderdeel 2.

- 1p **19** De Franse legerleiding had een politieke reden om met een officieel persbericht **bewust** een andere weergave te geven van dezelfde gebeurtenis.
→ Geef een politieke reden waarom de Franse legerleiding dit deed.

Gebruik bron 8.

- 1p **20** Wat is de boodschap die de Britse regering wil overbrengen met deze poster?

- 1p **21** In 1929 brak over de hele wereld een grote economische crisis uit. Duitsland werd extra hard getroffen.

Waarom werd Duitsland extra hard getroffen?

- A** Omdat Duitsland jarenlang te veel geld had uitgegeven aan bewapening.
- B** Omdat Duitsland jarenlang te veel snelwegen had aangelegd.
- C** Omdat Duitsland ook nog leningen en herstelbetalingen moest betalen.
- D** Omdat Duitsland weigerde een aanpassingspolitiek te voeren.

Gebruik bron 9.

- 2p **22** Hieronder staan vier kenmerken van de Sovjet-Unie onder Stalin:

- a persoonsverheerlijking
- b planeconomie
- c strafkampen
- d zuiveringen

→ Geef per tekst aan welk kenmerk daarbij past. **Let op!** Ieder kenmerk mag maar één keer genoemd worden.

Doe het zo:

Bij tekst 1 past kenmerk: ... (schrijf letter op).
(enz. tot en met tekst 4)

- 1p **23** Welke uitspraak past bij de ideeën van Hitler?
- A De parlementaire democratie is een slechte vorm van bestuur.
 - B Godsdienst moet de basis van de politiek zijn.
 - C Het groepsbelang is minder belangrijk dan de vrijheid van het individu.
 - D Man en vrouw zijn in de maatschappij gelijk aan elkaar.
- 2p **24** Een invulopdracht over de Eerste en de Tweede Wereldoorlog.
- 1 Tijdens de Eerste Wereldoorlog ontstond in Noord-Frankrijk en België een ... (**Blitzkrieg / loopgravenoorlog**)
 - 2 De meeste slachtoffers tijdens de Eerste Wereldoorlog waren ... (**burgers / soldaten**)
 - 3 De meeste Nederlandse slachtoffers tijdens de Tweede Wereldoorlog stierven als gevolg van ... (**Duitse bombardementen / de Holocaust**)
 - 4 Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog werden voor het eerst ... (**atoombommen / gifgasbommen**) ... gebruikt.
- Kies telkens uit de twee mogelijkheden.
- Doe het zo:*
- zin 1: ... (kies uit: Blitzkrieg / loopgravenoorlog)
- zin 2: ... (kies uit: burgers / soldaten)
- zin 3: ... (kies uit: Duitse bombardementen / de Holocaust)
- zin 4: ... (kies uit: atoombommen / gifgasbommen)
- Gebruik bron 10.*
- 1p **25** Dit affiche roept vrijwilligers op om te vechten tegen een ideologie. Tegen welke ideologie is het affiche gericht?
- A communisme
 - B fascisme
 - C nationaal-socialisme
 - D nationalisme
- 2p **26** Sommige Nederlanders hebben zich tijdens de Tweede Wereldoorlog verzet tegen de Duitse bezetter.
- Noem **twee** verschillende voorbeelden van actief en/of passief verzet.

- 2p 27 Toen de Duitsers Nederland hadden bezet, kwamen veel burgemeesters die **geen** lid waren van de NSB voor de vraag te staan of ze moesten aanblijven als burgemeester of niet. Sommigen namen ontslag, anderen bleven op hun post.
→ Geef voor beide keuzes een politiek argument.

Doe het zo:

ontslag nemen als burgemeester, omdat ... (geef politiek argument).

toch aanblijven als burgemeester, omdat ... (geef politiek argument).

Gebruik bron 11.

- 1p 28 Tot welk bondgenootschap behoorden de 'vijandelijke vliegtuigen'?

Gebruik bron 12

- 2p 29 Hoe heten de drie zittende mannen die op de foto zijn afgebeeld?

Doe het zo:

Nummer 1 is: ... (vul naam in).

(enz. tot en met nummer 3)

Gebruik bron 13.

- 1p 30 Nederlanders werden in 1945 opgeroepen om zich aan te melden voor een mariniersopleiding.
Voor welke strijd werden zij opgeleid **direct na** de bevrijding van Nederland in mei 1945?

Zij werden opgeleid voor de strijd tegen:

- A de Duitsers in Europa.
- B de Japanners in Indonesië.
- C de Nederlandse kolonisten in Indonesië.
- D de Russen in Europa.

Gebruik bron 14.

- 1p 31 De bron bestaat uit vier onderdelen over de geschiedenis van Indonesië.
→ Zet de onderdelen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

Eerst ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (schrijf nummers op).

Gebruik bron 15.

- 1p **32** Met behulp van deze poster wilde de ARP haar standpunt over een eventuele onafhankelijkheid van Indonesië duidelijk maken.
→ Was de partij **vóór** of **tegen** de onafhankelijkheid? Verklaar je keuze met behulp van de bron.

Doe het zo:

De partij was ... (vul in: vóór of tegen) de onafhankelijkheid van Indonesië, omdat ... (geef verklaring).

- 2p **33** Noem twee **verschillende** voorbeelden waaruit blijkt dat minister-president Drees een belangrijke rol heeft gespeeld bij grote veranderingen in de Nederlandse samenleving na de Tweede Wereldoorlog.

Doe het zo:

Drees heeft een belangrijke rol gespeeld bij ... en bij ... (noem twee verschillende voorbeelden).

Gebruik bron 16.

- 2p **34** In de tekst zitten **twee** fouten.
→ Welke twee fouten zitten in de tekst? Schrijf de fouten op en verbeter ze.

Doe het zo:

De eerste fout is ... (noem de fout); het moet zijn ... (schrijf de verbetering op).
De tweede fout is ... (noem de fout); het moet zijn ... (schrijf de verbetering op).

Gebruik bron 17.

- 1p **35** Naar aanleiding van welke gebeurtenis schreef Kennedy deze brief aan Chroesjtsjov?
A de blokkade van Berlijn
B de Cubacrisis
C de oprichting van het Warschaupact
D de val van de Berlijnse Muur

- 1p **36** Hieronder staan vier beweringen die te maken hebben met de Tweede Feministische Golf.
In welke bewering is sprake van een **gevolg** van de Tweede Feministische Golf?
A Het aantal vrouwen dat gebruikmaakt van actief kiesrecht is in de periode 1985-2008 gelijk gebleven.
B Het aantal vrouwen dat zich meldt op de arbeidsmarkt is in de periode 1985-2008 bijna verdubbeld.
C Van vrouwen wordt verwacht dat zij kostwinner zijn van hun gezin.
D Van vrouwen wordt verwacht dat zij zich in dienst stellen van hun gezin.

Gebruik bron 18.

- 2p **37** In de bron gaat het om drie personen: degene die een toespraak houdt, een Arabische president en een president van de Verenigde Staten.
→ Noem de namen van de drie personen.

Doe het zo:

De spreker is ... (noem de naam).

De Arabische president is ... (noem de naam).

De Amerikaanse president is ... (noem de naam).

Gebruik nogmaals bron 18.

- 1p **38** Over welk vredesakkoord gaat het in deze toespraak?
- 2p **39** Iemand beweert dat de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties **democratischer** en **besluitvaardiger** wordt als het vetorecht van de permanente leden wordt afgeschaft.
→ Geef voor beide onderdelen van de bewering een argument.
Doe het zo:
democratischer, want ... (geef argument).
besluitvaardiger, want ... (geef argument).
- 2p **40** **Rond 1990** waren veel mensen in Europa van mening dat het leven in de toekomst alleen maar beter zou worden. **Ruim tien jaar later** nam het vertrouwen af.
→ Noem een politieke gebeurtenis die rond 1990 zorgde voor groot vertrouwen in de toekomst.
→ Noem ook een oorzaak voor het afgenomen vertrouwen ruim tien jaar later.
Doe het zo:
groot vertrouwen rond 1990: ... (noem politieke gebeurtenis).
afgenomen vertrouwen ruim tien jaar later: ... (noem oorzaak afgenomen vertrouwen).
- 1p **41** Hieronder staan vier voorspellingen over Oost-Europa. Ze zijn gedaan door de Amerikaanse veiligheidsdienst in 1990.
- 1 Alle Oost-Europese landen blijven zich richten op Rusland.
 - 2 De revoluties in Oost-Europa zullen leiden tot steeds meer democratie en markteconomie.
 - 3 Het Warschaupact zal opgeheven worden.
 - 4 Sommige landen zullen eerst grote politieke problemen krijgen en in enkele landen zal er zelfs een burgeroorlog uitbreken.
- Drie van de vier voorspellingen zijn uitgekomen.
→ Welke voorspelling is **niet** uitgekomen? Schrijf alleen het juiste nummer op.

Gebruik bron 19.

- 1p **42** Welke kaart hoort bij het jaar 1995?
- A kaart 1
 - B kaart 2
 - C kaart 3
 - D kaart 4

1p 43 Hieronder staat een overzicht van enkele Europese instellingen (2011).

instelling	samenstelling	taken
1	één vertegenwoordiger van elke nationale regering van de EU	<ul style="list-style-type: none">– het vaststellen van Europese wetten– het vaststellen van algemeen beleid
2	één persoon benoemd uit elk EU-land	<ul style="list-style-type: none">– het dagelijks bestuur van de Europese Unie– het indienen van Europese wetsvoorstellen
3	een aantal vertegenwoordigers uit elk land, afhankelijk van de grootte van dat land	<ul style="list-style-type: none">– het vaststellen van Europese wetten– het controleren van Europese instellingen– het goedkeuren van begrotingen

In het schema ontbreken de namen van drie instellingen:

- Europese Commissie
- Europees Parlement
- Raad van Ministers

→ Geef per nummer aan welke instelling erbij hoort.

Doe het zo:

Bij 1 hoort: ... (vul naam in van instelling)

(enz. tot en met 3)

Gebruik bron 20.

2p 44 Noem een **historische** reden waarom sommige Russen in 2003 een einde willen maken aan het tentoonstellen van het lichaam van Lenin.
Noem ook een **historische** reden om het lichaam juist te laten liggen.

Doe het zo:

Een einde maken aan het tentoonstellen van het lichaam, omdat ... (noem historische reden).

Het lichaam laten liggen, omdat ... (noem historische reden).

2p 45 In 2010 heeft de NAVO een lijst opgesteld met enkele doelstellingen. In de lijst staan doelstellingen die sinds de oprichting van de NAVO in 1949 hetzelfde zijn gebleven. Het vijandbeeld is echter veranderd vergeleken met 1949.

→ Noem één doelstelling van de NAVO **uit 1949** die hetzelfde is gebleven.

→ Geef daarna aan welke nieuwe vijand erbij gekomen is **vanaf 2001**.

Doe het zo:

Doelstelling uit 1949 die hetzelfde is gebleven: ...

Nieuwe vijand vanaf 2001: ...

- 1p **46** Voor websites uit Polen wordt altijd **.pl** gebruikt aan het eind. Een Poolse minister heeft in 2011 musea in de voormalige concentratiekampen in Polen gevraagd de **.pl** achter hun website te wijzigen, bijvoorbeeld van <http://www.auschwitz.org.pl/> in: <http://www.auschwitz.org.net/>.
→ Geef een **politieke** reden waarom de Poolse minister wil dat het websiteadres van Auschwitz gewijzigd wordt.

Gebruik bron 21.

- 2p **47** Zet de zes teksten in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Doe het zo:
Eerst ..., dan ..., dan ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (schrijf de nummers op).

Historisch overzicht vanaf 1900

bron 7

Deze bron bestaat uit twee onderdelen.

onderdeel 1

Een verslag van een Franse soldaat over een gebeurtenis bij het plaatsje Bécourt aan het Westfront in 1915:

"Ik luister gespannen naar de schoten en de granaten. We wachten op de Duitsers. Maar die Duitsers komen niet. Langzaam wordt het weer stil. Even later horen we wat er gebeurd is. Er zijn zeven Franse soldaten gedood door eigen geweervuur. Onze wachtposten hadden uit verveling op vogels geschoten. Hun schoten hadden bij enkele van onze soldaten paniek veroorzaakt. Die gingen daarna terugschieten en doodden per ongeluk hun eigen kameraden."

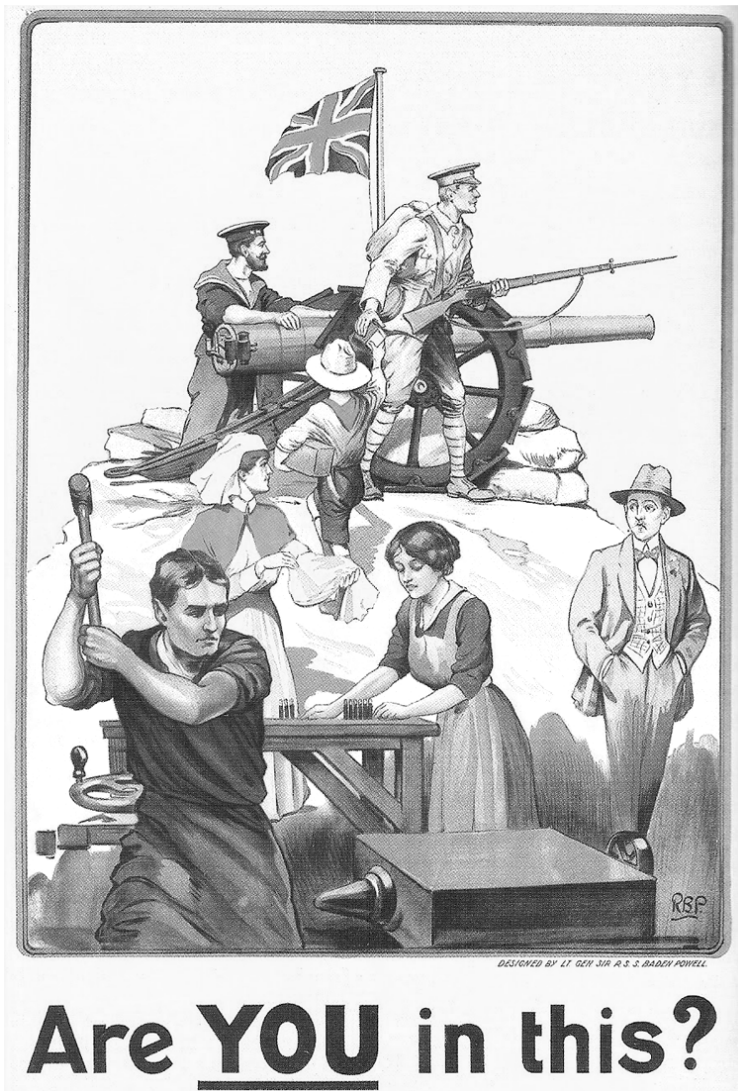
onderdeel 2

Uit een officieel persbericht van de Franse legerleiding over hetzelfde gebeurtenis in 1915:

Bij Bécourt is een Duitse aanval volledig afgeslagen door ons geweervuur.

bron 8

Een poster gemaakt in opdracht van de Britse regering (1915)

Toelichting

Onder de poster staat de tekst: "Are you in this?", waarmee bedoeld wordt: "En wat doe JIJ?"

bron 9

Hieronder staan vier teksten over de Sovjet-Unie onder Stalin.

tekst 1

Uit een biografie over Stalin:

Stalins opmars was nu voltooid. De strijd om de macht was ten einde. Al zijn rivalen waren dankzij de showprocessen uitgeschakeld. Geen van de leden van het Politbureau zou er zelfs over durven denken zijn gezag uit te dagen.

tekst 2

Uit een biografie over Stalin:

Stalin voorspelde dat in de industrie het plan in drie of zelfs twee jaar in plaats van in vijf jaar vervuld zou worden. Hij vertelde het congres dat de industrie het bevel had gekregen de productie in het lopende jaar met bijna vijftig procent op te voeren.

tekst 3

Uit een geschiedenisboek over de Sovjet-Unie:

Vlakbij de poort was er meestal een grote open ruimte. Daar moest iedereen twee keer per dag aantreden, zodat de bewakers konden tellen. Buiten de poort waren er barakken voor de bewakers. Wat deze werkplek anders maakte dan andere arbeidsplaatsen, was natuurlijk het hek dat eromheen stond.

tekst 4

Uit een biografie over Stalin:

In Moskou werd de vijftigste verjaardag van Stalin gevierd met pracht en praal. Uit ieder hoekje van Rusland werden eerbewijzen aan de Leider gezonden. Zijn goede eigenschappen werden enorm overdreven. De muren van Moskou werden met reusachtige portretten van hem behangen.

bron 10

Een Duits affiche (1942)

bron 11

In 1944 stond het volgende bericht in een officiële, niet-illegale Nederlandse krant:

Het was gisteren mooi voorjaarsweer. De hemel was onbewolkt. Om ongeveer half elf vlogen vijandelijke vliegtuigen boven onze stad en lieten bommen vallen. Het zicht was zo goed dat de piloten moeten hebben kunnen zien dat er in onze stad geen militaire doelen zijn. Bij het bombardement werden drie scholen getroffen. Er vielen onder de leerlingen meerdere doden en gewonden.

bron 12

Een foto van drie wereldleiders (1945)

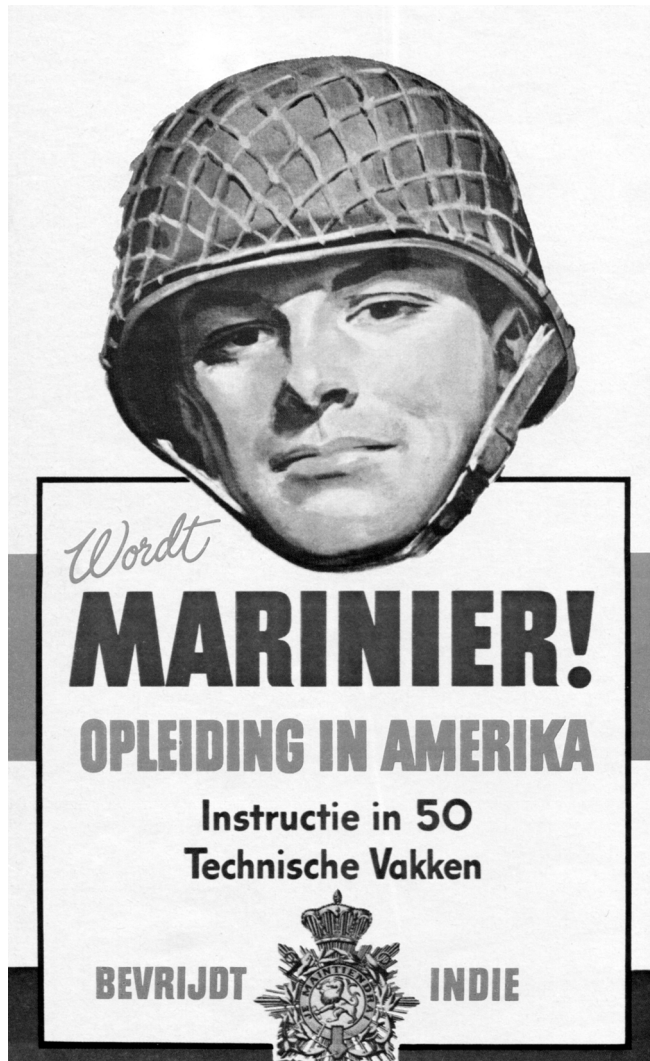
1

2

3

bron 13

Een affiche van de Nederlandse regering om vrijwilligers te werven (1945)

Toelichting

Op het bord staat de tekst: "Wordt marinier! Opleiding in Amerika. Instructie in 50 Technische Vakken. Bevrijdt Indië."

bron 14

Hieronder en op de volgende pagina staan vier onderdelen over Indonesië.

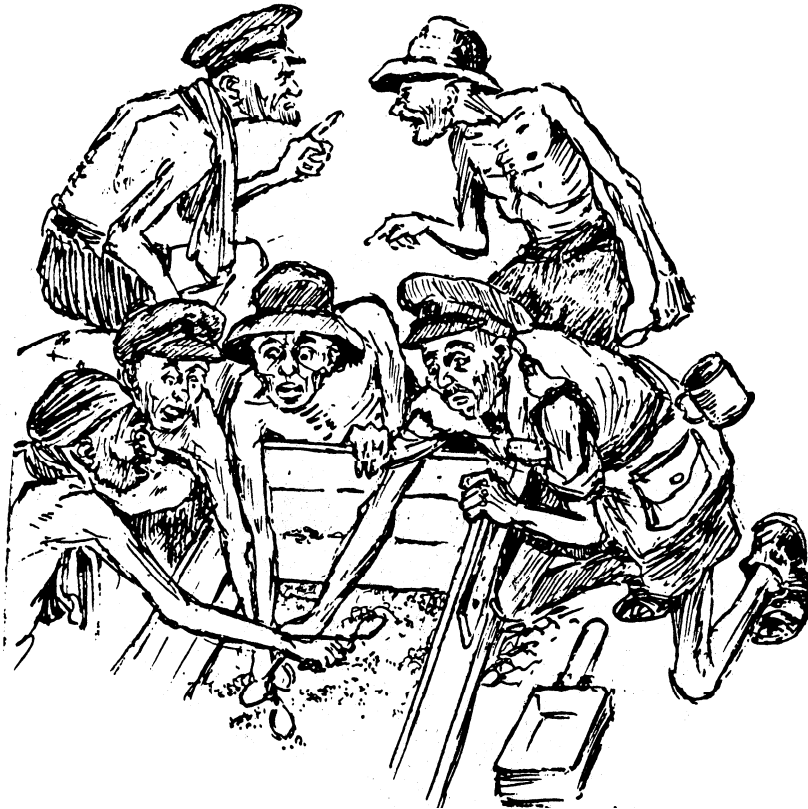
onderdeel 1

Uit een toespraak van Soekarno:

"Wij, het volk van Indonesië, roepen hierbij de onafhankelijkheid van Indonesië uit. Zaken met betrekking tot het bestuur zullen op ordelijke wijze en zo snel mogelijk worden geregeld."

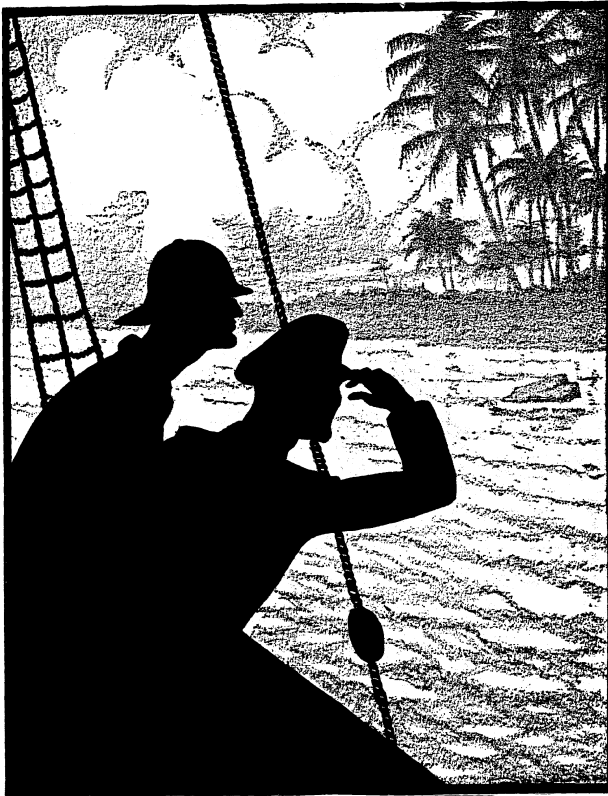
onderdeel 2

Een tekening over het dagelijkse leven van Nederlandse krijgsgevangenen in Japanse gevangenschap met als bijschrift: "Honger"

onderdeel 3

Een politieke prent over de terugkeer van de Nederlanders met als titel: "Hoe zullen we Indië aantreffen?"

onderdeel 4

Een politieke prent over Indonesië met als titel: "Hello boys. Ik kom even bemiddelen."

bron 15

Een poster van de ARP voor Tweede Kamerverkiezingen (1948)

Toelichting

Op de poster staat de tekst: "In Indië niet de chaos der republiek maar de Rechtsstaat - Anti-Revolutionair, Schouten, lijst 3".

bron 16

Een tekst over een Europese organisatie:

In verschillende landen in Europa was de kolen- en staalindustrie tijdens de Tweede Wereldoorlog gebruikt om grote hoeveelheden wapens te produceren. Daarom leek het zes landen in 1952 verstandig om de controle over de kolen- en staalindustrie in deze landen in handen te geven van één organisatie: de Europese Unie (EU). Door samenwerking zou het vertrouwen tussen de voormalige aartsvijanden de Sovjet-Unie en Frankrijk kunnen toenemen. Zo hoopte men een herhaling van de Eerste en Tweede Wereldoorlog te voorkomen en de vrede in Europa voor langere tijd veilig te stellen.

bron 17

Uit een brief van Kennedy aan Chroesjtsjov:

"Volgens mij beseft uw regering onvoldoende dat wij, de Verenigde Staten, zullen vasthouden aan ons standpunt dat we ons bedreigd voelen. Ik kan mij niet voorstellen dat u, of welke andere geestelijk gezonde man dan ook, de wereld opzettelijk in een oorlog zou willen storten. Een oorlog die niemand kan winnen. Zo'n oorlog zal namelijk leiden tot een ramp voor de hele wereld. En ook de aanvaller zal aan die ramp niet kunnen ontkomen."

bron 18

Uit een toespraak door één van de winnaars van de Nobelprijs voor de Vrede:

"Ik hoorde dat de president van deze Arabische Republiek bereid was om in november 1977 naar Jeruzalem te komen om ons parlement toe te spreken. Ik heb hem toen direct uitgenodigd ons land te bezoeken. Hij werd door ons met respect en hartelijkheid ontvangen. Natuurlijk hadden we nog wel verschillen van mening. Veel van deze meningsverschillen werden overwonnen tijdens de onderhandelingen. Daarbij was ook de president van de Verenigde Staten betrokken. Ondanks alle verschillen hebben we een akkoord getekend."

bron 19

Hieronder staan vier kaarten van een groot deel van Europa.

kaart 1

kaart 2

kaart 3

kaart 4

bron 20

Uit een documentaire over Lenin (2003):

Eén van de toeristische trekpleisters van Moskou is het sinds 1924 opgebaarde lichaam van Lenin. Maar de Russische regering weet nu niet zo goed wat ze er mee moet doen. Er gaan stemmen op om het monument waar het lichaam is opgebaard af te breken en een einde te maken aan deze tentoonstelling.

bron 21

Hieronder staan zes teksten over Nederland in de 20e eeuw.

tekst 1

Arbeiders staken

Het werk in Amsterdam lag stil. De Amsterdamse arbeiders maakten op deze manier duidelijk hoe zij over het antisemitische gedrag dachten dat de Nederlandse en Duitse nationaalsocialisten lieten zien.

tekst 2

Prinses spreekt

Prinses Irene heeft met haar toespraak tijdens de vredesdemonstratie in Den Haag grote indruk gemaakt. Er werd gedemonstreerd tegen de plannen van president Reagan en de Nederlandse regering om kernwapens in Nederland te plaatsen. Haar mening was duidelijk: "Door deze wapens staan we aan de rand van de afgrond en kunnen we ons geen fouten meer veroorloven."

tekst 3

Vader wordt werkloos

Zoals zo vele anderen werd ook mijn vader ontslagen zonder enige uitkering. Er moest in de dagen van Colijn een steunuitkering worden aangevraagd. De gemeente gaf aan dat eerst de kinderen moesten bijdragen en dat vader daarna geld moest vragen bij de kerk waarbij we waren aangesloten.

tekst 4

Soldaten worden gemobiliseerd

Alles was in rep en roer. Mijn schoonvader wilde met de trein naar huis. Maar dat kon niet meer. De treinen zaten door de mobilisatie helemaal vol met soldaten. Toen kwam die vreselijke dag in augustus. De Duitsers trokken de Belgische grens over en ons land werd, omdat we neutraal waren, al heel snel overstroomd met vluchtelingen.

tekst 5

Kennismaking met rock-'n-roll

Toen ik twaalf jaar was, stal ik al geld uit de portemonnee van mijn moeder om rock-'n-roll grammofonplaatjes te kopen. Als je geen geld had om een grammofonplaat te kopen, stond je met de neus tegen de etalageruit gedrukt naar de hoes te kijken.

tekst 6

Doodstraf geëist tegen Mussert

Tijdens de tweede dag van het proces tegen Mussert kreeg de openbare aanklager het woord: "Het is voor mij niet alleen een proces tegen de leider van de NSB, maar tegen de hele NSB. Als NSB-er was Mussert tot en met dit jaar bondgenoot van Duitsland".

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.